P. Voorhoeve
Nuruddin ar-Raniri

In: Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde 115 (1959), no: 1, Leiden, 90-91

This PDF-file was downloaded from <http://www.kitlv-journals.nl>

KORTE MEDEDELINGEN

Over NURUDDĪN AR-RĀNĪRĪ zijn in de verzameling biografische notities over Indische geleerden, samengesteld door 'Abd al-Ḥayy b. Fakhr ad-Dīn al-Ḥasanī (gest. 1923) enkele gegevens te vinden die het tot dusver gepubliceerde¹ aanvullen. Dit in het Arabisch geschreven biografische woordenboek, getiteld *Nuzhat al-khawāṭir*, wordt thans te Haidarabad gepubliceerd. Het vijfde deel, dat de geleerden van de 11de eeuw na de Hidjra behandelt, is in 1955 verschenen. Daar wordt op blz. 349 als no. 577 vermeld: de geleerde en vrome Sjaich Nūr ad-Dīn Muḥammad b. 'Alī al-Ḥamīd as-Ṣāfi'ī al-Aṣ'arī al-'Aidarūsī ar-Rāndērī as-Sūrātī. Hij was een Ṣūfi-sjaich en was in de tariqa opgenomen door as-Sayyid 'Umar b. 'Abd Allāh Bā Ṣaibān. In het jaar 1030 H. deed hij de hadj, bezocht het graf van de Profeet in Medina en keerde vervolgens naar Indië terug. Hij schreef tal van werken, o.a.:

al-Lama'ān bi-takfīr man qāla bi-khalq al-Qur'ān, De schitterende prestatie bestaande in het tot ongelovige verklaren van wie leert dat de Koran geschapen is;

Ṣawārim as-ṣiddīq li-qaṭ' az-zindīq, Scherpe zwaarden voor den vrome om den ketter in stukken te hakken;

Raḥīq al-Muḥammadiyya fī tariq as-Ṣūfiyya, Paradijsdrank voor Muḥammad's gemeente op het pad der mystiek.

Dit laatste, zo zegt 'Abd al-Ḥayy, is het mooiste werk van de auteur. Het vult een groot boekdeel. Na de dood van de auteur heeft Sjaich Ṣalāḥ ad-Dīn Ibrāhīm b. 'Abd Allāh het uit diens klad overgeschreven en er de nog ontbrekende inleiding (*khutba*) aan toegevoegd, beginnende met de woorden: al-Ḥamdu lillāhi 'lladi nawwara nūr habibihi min 'aks as-ṣifāt, enz. Hij voleindigde dit werk op 19 Du'l-Ḥiġġa 1069. Een exemplaar van dit boek zag 'Abd al-Ḥayy in de bibliotheek van as-Sayyid Nūr al-Ḥasan b. Ṣiddīq Ḥasan al-Qanawġī. Achterin stond een aantekening van de hand van Sjaich Muḥammad b. Abi Bakr al-Ḥanafī al-Aḥmadābādī, waarin als datum van Nūruddīn's dood werd opgegeven: Zaterdag 22 Du'l-Ḥiġġa 1068, volgens Wüstenfeld's tabellen een Vrijdag, d.i. Vrijdag 20 of Zaterdag 21 September 1658.

'Abd al-Ḥayy noemt in de regel de boeken waaraan hij zijn gegevens ontleend heeft. We mogen uit het feit dat hij dit hier niet doet wel concluderen, dat zijn voornaamste bron in dit geval het door hem geziene handschrift was, waarin misschien de beide andere titels van werken van Rānīrī geciteerd waren. Het ligt voor de hand in het tweede werk Rānīrī's Maleise verhandeling met bijna gelijklopende titel: *Ḥuġġat as-ṣiddīq li-daf' az-zindīq* te herkennen. In de schaarse gegevens waarover 'Abd al-Ḥayy beschikte werd blijkbaar Rānīrī's

¹ Zie H. Djajadiningrat, TBG 69 p. 109 evv.; P. Voorhoeve, BKI 107 p. 353 evv., BKI 111 p. 152 evv. en Twee Maleise geschriften van Nūruddīn ar-Rānīrī (Uitg. Stichting De Goeje no. 16) p. 5 evv.; G. W. J. Drewes, BKI 111 p. 137 evv.

verblijf in Atjèh niet genoemd. Het voornaamste nieuwe gegeven dat hij ons verschaft is, dat Nûruddîn na zijn terugkomst uit Atjèh in 1054 nog veertien jaar geleefd heeft en in Indië nog ten minste één omvangrijk Arabisch werk heeft geschreven, dat omstreeks een halve eeuw geleden nog in handschrift bestond.

De ons reeds van elders bekende feiten, dat Nûruddîn's eigen naam Muhammad was, en dat zijn leermeester was ʿUmar b. ʿAbd Allāh Bā ʿAidārūs, worden hier bevestigd. De aan Nûruddîn toegekende naam al-ʿAidārūs mogen wij wel beschouwen als een aanduiding van de tak van de Rifāʿiyya-ṭarīqa, waartoe hij behoorde, afgeleid van de naam van het geslacht al-ʿAidārūs, waartoe de leermeester van Rānirī's leermeester, Muhammad al-ʿAidārūs, behoorde. Nûruddîn's leermeester kon dus genoemd worden as-Sayyid ʿUmar Bā ʿAidārūs, niet Sayyid ʿUmar ʿAydrus Basheban, zoals by Arnold, *The Preaching of Islam*, staat (zie Drewes in BKI 111 p. 149 n. 26). In plaats van ar-Rānirī gebruikt ʿAbd al-Hayy de moderne vorm ar-Rāndērī. Van enig belang is ook de vermelding, dat Rānirī in 1030 de heilige steden in Arabië bezocht en daarna naar Indië terugkeerde; hiermede is mijn veronderstelling, dat hij kort voor 1047 in Mekka geweest zou zijn, nu wel definitief weerlegd.

P. VOORHOEVE.

I. DE AFKOMST VAN MAKĀAMPO.¹ Wanneer Nabala², de man die geen acht slaat op enig voorteken en zich verheven voelt boven alle gebod en verbod, de vrijdenker onder de Sangirezen wordt genoemd, en Himbawo³ de brutale held, die meedogenloos kinderen noch volwassenen spaart, die honderden laat sterven om eigen doel te bereiken⁴, dan is Makāampo de man van eigen kracht, de nihilist, die geen rekening houdt met adatgebruiken of mensenlevens, die juist door zijn boosaardigheid en ruwheid de gevreesde vorst over zijn volk is geworden.

De afkomst van Makāampo, aan het begin van het genoemde verhaal gegeven, is zeer onvolledig. Dat hij een zoon van Tangkuliwutang en Nabuisang was, wordt door vele verhalen bevestigd en staat wel vast. De stambomen van Tangkuliwutang en Nabuisang vertonen echter sterke verschillen:

1. Er zijn er die zeggen:

Makāampowulaeng („de gouden Makāampo”)

trouwde met Mēkila.

Hun zoon Buisang

trouwde met Sangiang Diēng (= prinses Diēng van de vulkaan Ruang op Taghulandang).

¹ Vgl. Bĕkem Makāampo, Het verhaal van Makāampo, BKI 113 (1957), p. 122—167.

² Sangireesche teksten . . . , BKI V, dl. 8 (1893), p. 323.

³ „Het verhaal van Himbawo”, Een Sangirees Heldendicht, BKI 108 (1952), p. 265—297.

⁴ *ibid.* p. 283vv.